

Kvalitetsrapport for barnehagene i Agdenes 2017

- *SE MEG OG HØR MEG, SÅ TENNES EN GNIST* -

Agdenes kommune

— saga og framtid —

Drøftet i kommunestyret 15.november 2017

Innhold

Innledning.....	3
Sammendrag.....	4
Bakgrunn	5
Rapportens oppbygging.....	6
Evaluering og kvalitetsvurdering	6
Lokale mål for barnehagene i Agdenes.....	6
Kommuneplan for Agdenes – Samfunnsdelen 2015 - 2025	6
Visjon	6
Hovedmål	7
Lek.....	7
Fokusområdet <i>Lek</i> i en lokal kontekst.....	8
Sosial kompetanse	9
Fokusområdet <i>Sosial Kompetanse</i> i en lokal kontekst	10
Språkutvikling	11
Fokusområdet <i>Språkutvikling</i> i en lokal kontekst	13
.....	13
Tidlig og tilpasset innsats.....	14
Fokusområdet <i>Tidlig og Tilpasset Innsats</i> i en lokal kontekst.....	16
.....	17
Nasjonale endringer som vil påvirke barnehagene	18
.....	19
Avslutning og konklusjon	19
Kilder.....	21

Innledning

I Agdenes går så godt som alle barn i barnehagen før de begynner på skolen. Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Kvalitet i barnehagen er viktig. Barn som sliter uten å få hjelp i sine første leveår (for eksempel med språk eller selvregulering) står i risiko for å utvikle lære- og sosiale vansker senere i livet. Forskning viser at det særlig er barn med sosiale risikofaktorer som er avhengig av høy kvalitet i barnehagen. Voksnes relasjoner med barn er en nøkkelfaktor for å styrke læring hos barn. Barnehager med høy kvalitet kan kompensere for slik risiko. Overgangen fra barnehage til skolen er også en viktig faktor for at barn skal lykkes i det helhetlige utdanningsløpet.

Barnehagen, eiere, kommunen og nasjonale myndigheter har viktige roller og oppgaver i arbeidet for best mulig kvalitet i barnehagen. Med denne rapporten, som er en del av vårt kvalitetssystem, samt kontinuerlig kompetanseheving av de ansatte, ønsker vi å sikre høy kvalitet på barnehagetilbudet.

Rapporten skal drøftes av skoleeier, dvs. kommunestyret. Den har til hensikt å gjøre analyser av dagens tilstand og vurderer om det er behov for justeringer av mål eller tiltak, for å øke kvaliteten. Rapporten gir informasjon om barnehagens aktivitet, samt evaluering og gjennomgang av fokusområdene i vår lokale *Kvalitetsplan for barnehagene (2016-2020)*. Fokusområdene er: *Lek, Sosial kompetanse, Språkutvikling* samt *Tidlig og tilpasset innsats*.

Lensvik, oktober 2017

Eva Sæther

Assisterende rådmann/Kommunalsjef oppvekst og kultur

Sammendrag

De aller fleste barn har godt av å gå i barnehage. Barn som har gått i barnehage gleder seg til å begynne på skolen, de er bedre rustet med hensyn til sosiale ferdigheter som henger tett sammen med barnas trivsel. Det å gå i kvalitativt gode barnehager er spesielt gunstig for de mest sårbare barna. Ved å gå i barnehage forebygges språk- og atferdsvansker, slik at mulighetene for å lykkes med både skole- og arbeidsliv øker betraktelig. I Agdenes går alle barn i barnehagen før de begynner på skolen.

Det er en allmenn oppfatning at jo tidligere et barn får hjelp, dess bedre effekt gir hjelpen. Dette kan medføre noen økte kostnader i barnehagedriften, men gir store samfunnsøkonomiske gevinster i fremtiden. Tidlig hjelp og innsats motvirker frafall i den videregående opplæringen og bidrar til at ungdom i større grad får en god psykisk helse og lykkes med framtidig yrkesliv. Tett samarbeid mellom barnehage og skole bidrar til gode overganger og ivaretar barnas behov. Høy kvalitet og tidlig innsats i barnehagen er investeringer for fremtiden. I Agdenes har vi tatt konsekvensen av denne kunnskapen. Vi har styrket barnehagene med en 40 % stilling som skal være en ressurs og ivareta det spesialpedagogiske arbeidet. I tillegg har vi et forpliktende samarbeid mellom barnehage og skole, som ivaretar barnas overgang til skolen.

Barnehagene i Agdenes har et profesjonelt personale som kontinuerlig driver med kompetanseheving, for å imøtekomme kravene som stilles i lovverket. Alle barnehagelærerne har i tillegg en sentral, avtalefestet ordning som gir fire timer i uka til planlegging, for- og etterarbeid. Vi vet at de voksnes kompetanse er den enkeltstående faktoren som har størst betydning for kvaliteten i barnehagen.

Begge kommunens barnehager jobber nå intenst med å implementere ny Rammeplan for barnehagene, som trådte i kraft 1.august 2017. Samme dato kom også nye bestemmelser i barnehageloven. Lovendringene skal bl.a. være med på å styrke tidlig innsats.

Bakgrunn

Retten til barnehageplass gjelder for barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass. Retten skal oppfylles fra august måned det året det søkes om plass. Nytt fra 2017 er at retten også gjelder barn født i september, oktober og november. Om få år vil det sannsynligvis være «rullerende opptak,» det vil si løpende opptak gjennom hele året.

Agdenes Kommune har to kommunale og ingen private barnehager. Barnehagene har vært fulle det siste året. Nå, høsten 2017, har Lensvik barnehage 59 barn og Mølnebukt barnehage har 12 barn. Ut fra den oversikt vi har over innbyggerne har alle, bortsett fra to barn i førskolealder, gått i barnehagen. Dette er positivt. I 2015 ble det satt inn nasjonale moderasjonsordninger for familier med lav inntekt. Ingen husholdninger skal betale mer enn 6 prosent av inntekten for barnehageplassen. Barn i familier med lav inntekt *kan* også ha krav på gratis kjernetid. Slik ønsker sentrale myndigheter å stimulere til at alle barn skal gå i barnehagen, som er en tverrpolitisk ambisjon. I Agdenes har 4-5 familier kommet inn under denne ordningen sist år.

De ansatte i barnehagen og deres kompetanse på blant annet relasjoner, har stor betydning for barnehagens kvalitet og innhold. Antallet ansatte med barnehagefaglig utdanning er relativt høy i barnehagene i Agdenes og indikerer at kvaliteten er god. Barnehagene har en bemanningsnorm. Alle barnehager skal ha en kvalifisert styrer, samt pedagogiske ledere når barnegruppene er fra 14-18 barn. Når barna er under tre år skal det være en pedagogisk leder pr. 7-9 barn. Når barna er over tre år er det en absolutt grense på 18 barn. Vanlig praksis er at det er en voksen på tre barn under tre år, og en voksen på 6 barn for barn over tre år.

I tillegg til barnehagelærere har vi en lærling og ansatte med fagbrev innen barne- og ungdomsarbeiderfaget, samt assistenter eller ufaglærte med ulik bakgrunn. Hittil har kommunen vært heldig og hatt god tilgang av pedagogisk personale, noe som er en utfordring mange andre steder. Rekruttering er viktig. Rekruttering kan skje ved å ta inn lærlinger, samt sørge for etter- og videreutdanning av ansatte. Skolering av personalet er et investeringstiltak som vil koste litt på kort sikt, men kaste av seg på lang sikt. I høst har vi utarbeidet en egen kompetanseplan for barnehagen i Agdenes, nettopp for å ta sikte på høy kvalitet også i tiden framover.

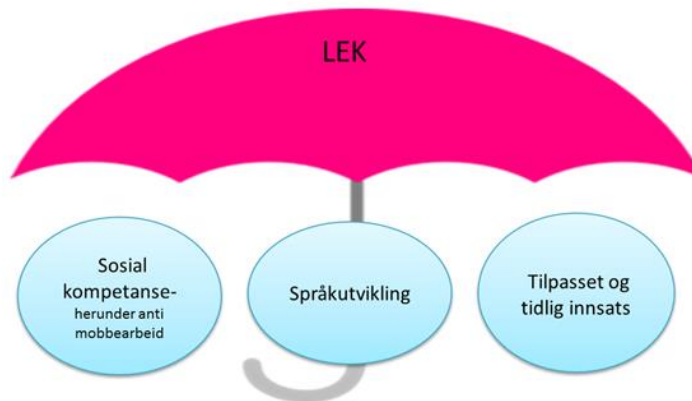
Barnehagenes innhold reguleres av *Barnehageloven* og *Rammeplanen for barnehagene*. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven og gir føringer for barnehagens innhold og oppgaver. I vår kommunale *Kvalitetsplan for barnehagene (2016-2020)* og barnehagenes *Årsplan* utdypes lokale mål og tiltak.

Mølnebukt barnehage og skolebygningene i kommunen begynner å bli slitte og gamle. Av den grunn ble det gjort en gjennomgang av bygningsmassene ved Arkitektfirmaet *Kvadrat* i 2016, som konkluderte med at de var både pedagogisk og teknisk utdaterte. Kommunestyret valgte gjennom *Handlingsprogram og Budsjett for 2017* å vurdere skolestrukturen i kommunen. Med utgangspunkt i utredningen, som ble gjennomført av *Ressurssenter for omstilling i kommunene (RO)*, besluttet kommunestyret i juni å beholde dagens struktur. I samme vedtak ble det bestemt at det skal settes i gang prosesser for å prosjektere ny Lensvik skole og Mølnebukt barnehage. I Kommunestyret den 6. september ble administrasjonen gitt mandat til å starte forprosjektene.

Rapportens oppbygging

I det følgende vil fokusområdene presenteres slik de beskrives i *Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes (2016-2020)*; *Lek, Sosial kompetanse, Språkutvikling* samt *Tilpasset og tidlig innsats*.

Under hvert område evalueres og analyseres innholdet ut fra en lokal kontekst, før det konkluderes og tas stilling til den overordnede målformuleringen. Er det behov for ny retning eller justeringer for å nå målet og innfri kravene i lovverket?

Evaluering og kvalitetsvurdering

Denne rapporten er en del av barnehageeiers kvalitetssystem og skal evalueres mot sentrale og lokale målsetninger for barnehagene. Barnehageeier er kommunestyret. Kommunestyret delegerer myndighet til administrativt nivå, også i Agdenes. Skolenes opplæringslov, pålegger skoleeier å ha et forsvarlig system, for å vurdere om kravene i opplæringsloven er fulgt. Foreløpig finnes ikke tilsvarende krav til barnehagedriften. Dette til tross, velger vi i Agdenes å ha et kvalitetssystem og rapporterer til barnehageeier.

Lokale mål for barnehagene i Agdenes

Kommuneplan for Agdenes – Samfunnsdelen 2015 - 2025

(...) Kommunen som barnehageeier har ansvaret for god kvalitet i barnehagene. Det innebærer forståelse og kompetanse om det ansvaret som påhviler kommunen som barnehagemyndighet. Barnehagen skal legge til rette for barnas videre utvikling, slik at de senere i livet kan lykkes med skole og arbeid. Barnehagen er en viktig arena for tidlig innsats og forebygging av faglige og sosiale vansker. Godt kvalifiserte ansatte i barnehagene er med på å sikre god kvalitet.

Agdenes kommune vil:

- *Sørge for et helhetlig og mangfoldig tilbud for kommunens minste*
- *Legge til rette for barnefamilier og opprettholde god barnehagedekning*
- *Bidra til at barnefamiliene skal ha et kvalitativt godt barnehagetilbud*
- *Fortsatt vektlegge høy kompetanse og gode pedagoger i barnehagene*
- *Arbeide for tilfredsstillende inne- og utemiljø for førskolebarna*

Visjon

SE MEG OG HØR MEG, SÅ TENNES EN GNIST

Hovedmål

Vår barnehage skal ha et allsidig og inkluderende læringsmiljø, som preges av omsorg, lek, samspill og mestring.

Lek

Beskrivelse av fokusområde

I Barnehageloven § , *Formål*, heter det:

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, (...))»

I § 2 står det videre:

«Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og utfordrende omgivelser.»

Kunnskapsdepartementet om lek.

"Barn som leker, viser evne til å slappe av, lar seg rive med og har det morsomt alene eller sammen med andre. Lek er en kilde til humor og glede, og gjennom ulike former for lek får barna mulighet til å uttrykke seg og kjenne at egen opplevelsesverden gjelder. Konstruktiv, sosial utvikling skjer i relasjoner hvor målet er likeverdighet mellom deltagerne slik tilfellet er i lek."

Lek skal ha en framtrødende plass i barns liv i barnehagen. Barn leker fordi de har lyst, den er frivillig og de har ikke et spesielt mål for leken. Den er en indre drivkraft, har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Lek er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom.

Lek er den mest dominerende form for virksomhet. Den er en grunnleggende menneskelig aktivitet, som stimulerer og interesserer. Lek er en aktivitet som er tilfredsstillende i seg selv, den er en aktivitet for aktivitetens skyld.

I lek gjør barnet erfaringer, de utforsker, får kunnskap og utvikler selvtillit. Leken har mange uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder, språklig og kulturell ulikhet. I samhandling med hverandre, legges grunnlaget for vennskap, læring og sosial kompetanse.

Læring skjer best gjennom lek eller lekpregede aktiviteter og skal gjennomsyre barnehagene i Agdenes.

Målsetting

I våre barnehager skal lek være en viktig dimensjon for læring og utvikling.

Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes 2016-2020

I «Syden» er det paraplydriker!

Sissel Oddli i Lensvik barnehage forteller om hvordan de reiste til «Syden» - under fokusområdet *Lek*:

Det er rolig på Furuhaugen. Flere av barna og en av de faste ansatte har fri, og noen har reist bort, for det er nemlig vinterferie. Vi snakker sammen om dette, vi som er igjen på avdelinga. Hadde ønska at vi hadde ferie vi også!

«Vi kan jo leke at vi har ferie» sier jeg. «Men hva i all verden gjør man når man har ferie?»

«Det er noen som bruker å reise til Syden», sier Ylva. «Ja, det er det... Vi kan jo leke at vi reiser til Syden da!», sier jeg, og dermed starter planlegginga. Sammen finner vi voksne og barna ut hva vi forbinder med Syden. Vi gjør om det største rommet på avdelinga. Her blir det sandstrand, hav, kokospalmer, ei stor sol og strandstoler. Ylva og jeg går til butikken og handler inn juice og små paraplyer til dekor. I Syden koser man seg nemlig med paraplydriker.

Vi har en hjemmesnekra båt som vi bruker til lek og kulisser til drama og samlingsstund på avdelingen. Når alt er klart, tar vi båten til Syden. Strandbaren åpner, og der selges brødskeer og paraplydriker pyntet med appelsin og fargerike paraplyer. Vi koser oss veldig! Noen er på benkene i strandbaren, andre i solstolene ved stranden. Vi leker lenge sammen, barn og voksne.

Fokusområdet *Lek* i en lokal kontekst

Som vi leser av praksisfortellingen ovenfor, fra Lensvik barnehage, ser vi at de ansatte bruker lek bevisst i barnas utvikling og læring. Her legger de opp til en reise til «Syden.» Det er et mye brukt begrep, men hva innebærer det? Her er det rom for å øke ordforråd og forståelsen av innholdet av ord. I tillegg er det en fin arena for rollelek og sosial læring. Det være seg om «Syden» er et kjent fenomen for barnet eller om det bare et ord de har hørt. Barn som på en eller annen måte strever med for eksempel språket eller sosial samhandling kan her øve i ufarlige omgivelser, ettersom det bare er på «liksom.» De voksne kan bidra inn med å forklare og repetere vanskelige ord. Eller de kan hjelpe til med å finne en passende rolle i rolleleken – og de kan gi støtte til barnet når det er i rollen. «Sydenturen» blir en felles opplevelse som personalet og barna også kan bruke i ettertid. De kan bruke bilder fra «turen» og bearbeide begrep og opplevelser, kanskje lage et fotoalbum med enkel tekst og bilder. Noen barn har behov for ekstra mange repetisjoner for å lære.

De ansatte i barnehagene i Agdenes sier at de legger stor vekt på at aktivitetene skal være preget av lek. Det ser vi av besvarelsene i egenvurderingene som de ansatte gjennomførte i juni.

BARNAS LEK OG LÆRING	1	2	3	4	5
Personalet legger vekt på lek i all aktivitet i barnehagen			5 %	67 %	29 %

I både barnehagens formålsparagraf og rammeplanen er leken tungt vektlagt. Ut fra de indikatorene vi har tilgang til ser det ut til at våre barnehager i det daglige bruker leken bevisst for å fremme barnas læring og utvikling. I den nye rammeplanen som trådte i kraft i august, er barnas behov for lek fortsatt et bærende element. Gjennom arbeidet med å implementere den nye rammeplanen i år, vil de ansatte igjen reflektere og bli mer bevisst lekens viktighet.

Sosial kompetanse

Beskrivelse av fokusområde

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og med voksne. Et barn som samhandler godt med andre, kan både tilpasse seg fellesskapet og være en synlig deltaker som hevder sin egen plass. Denne kompetansen er sentral for at enkeltbarnet skal lykkes og trives, og for at det skal bli verdsatt som venn og likeverdig deltaker i samspill med andre barn.

Sosial kompetanse består av et sett ferdigheter som naturlig inngår i en helhet i barnas samspill

- **Selvfølelse:** Å oppleve egenverd, akseptere seg selv, kjenne seg akseptert, oppleve indre styrke og ha en positiv holdning til seg selv
- **Empati:** Å ha forståelse for andres perspektiv, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk
- **Selvhevdelse:** Å kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, våge å stå i mot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler, delta uoppfordret og invitere andre
- **Selvkontroll:** Å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser
- **Prosocial adferd:** Å kunne hjelpe, anerkjenne, inkludere og vise omsorg

Målsetting

Våre barnehager skal være trygge og inkluderende for alle!

Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes 2016-2020

Silje Leknes fra Toftenberget i Lensvik barnehage, forteller om hvordan de kan jobbe med Sosial kompetanse:

*Det er formiddag på småbarnsavdelingen da en voksen spør: «Skal vi gå ut?»
Eirik (2,5år) og Maria (2år) roper i kor «Jaaaa!!!»*

Den voksne åpner døra til gangen og Per og Maria begynner å løpe fram og tilbake i gangen mens de roper. Daniel (1,5år), Ida (1,5år) og Alexander (2,5år) kommer til døra for å se hva som foregår. De blir stående og observere i noen sekunder, før de også begynner å løpe og rope.

En av de voksne kommer gående og ser leken, så begynner også hun og løpe og rope. Daniel og Ida stopper opp og ser på den voksne. Den voksne smiler mens hun løper videre. Daniel og Ida ser på hverandre og begynner å le, så fortsetter de leken med å løpe og rope.

Ett- og toåringer har et høyere stressnivå i barnehagen enn hjemme.

Det gjelder særlig de som har lange barnehagedager.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehagelovens formålsbestemmelse) (...)

Ett- og toåringer har et høyere stressnivå i barnehagen enn hjemme, og dette gjelder særlig barn som er over 8 timer i barnehagen. En norsk studie har for første gang undersøkt cortisolnivået hos de yngste barnehagebarna. Cortisol kalles «stresshormonet» og det øker når et individ står overfor fysiske eller emosjonelle utfordringer. Ifølge forskerne kan funnene tyde på at barnehagene bør ha en praksis for ettermiddagene som bedre ivaretar små barn med lange barnehagedager (...)

Utdanningsspeilet 2017

Fokusområdet Sosial Kompetanse i en lokal kontekst

I praksishistorien ovenfor, fra Tofteberget, ser vi at den voksne «hiver» seg inn i situasjonen på barnas vis. Det vekker undring og refleksjon hos barna, som igjen gjør dem sosialt bevisste. Bak en slik tilsynelatende impulsiv handling, ligger det mye klok kunnskap hos den voksne. En trygg og profesjonell ansatt i barnehagen, vet at denne type aktivitet, er med på å styrke barnas sosiale kompetanse.

De ansatte i barnehagene i Agdenes bekrefter i egenvurderingen fra juni, at de har stort fokus på barnas sosiale kompetanse, når de planlegger og gjennomfører aktiviteter.

BARNAS LEK OG LÆRING	1	2	3	4	5
Personalet legger til rette for at alle barn skal trives og lykkes sosialt				47 %	52 %

Programmet *Mitt Valg* er ett av flere tiltak som barnehager i Agdenes anvender for å forebygge og avdekke på et tidlig stadium. *Mitt Valg* er et program for utvikling av et godt læringsmiljø og læring av sosial og emosjonell kompetanse. *Mitt Valg* skal gi barn og unge et grunnlag for å ta gode valg. Hensikten er å forebygge risikoatferd som sinne og mobbing. Dette er med på å skape et godt og trygt miljø, som også er forutsetningen for god utvikling og læring.

Programmet *Mitt Valg* brukes også i skolen, slik at vi har et gjennomgående og helhetlig opplegg som styrker barnets sosiale kompetanse og motvirker mobbing. Programmet er etter hvert godt kjent av barna, deres foreldre og de ansatte i både barnehagene og skolene her i Agdenes.

Ut fra parameterne vi har tilgang til, jobber de ansatte i barnehagene i Agdenes strategisk og bredt, for å være trygge og inkluderende for alle.

Foreldre er stort sett fornøyde med barnehagetilbudet viser Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse som ble gjennomført for første gang i 2016. 59 prosent av foreldrene er svært fornøyde og 34 prosent er ganske fornøyde med barnehagen. 77 prosent av foreldrene er helt enige i at barnehagen bidrar til barnets utvikling, mens 17 prosent er delvis enige. Også Innbyggerundersøkelsen viser at foreldre stort sett er fornøyde med barnehagetilbudet (...)

De aller fleste foreldre er fornøyde med hvordan de ansatte i barnehagen oppmuntrer barnets nysgjerrighet og lærelyst, og de er enige i at barnehagen tilrettelegger for barnets språkutvikling. Foreldre er mest fornøyde med barnas trivsel og utvikling, og minst fornøyde med ute- og innemiljø, informasjon og medvirkning. Foreldrene til de yngste barna er litt mer fornøyde enn foreldrene til de eldre barna, men tilfredsheten er gjennomgående høy for alle aldersgrupper (...)

Utdanningsspeilet 2017

Språkutvikling

Beskrivelse av fokusområdet

Småbarnsalderen er den grunnleggende perioden for utvikling av språk.

Å lære språk er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Språk har stor betydning for den følelsesmessige, sosiale og intellektuelle utviklingen. Gjennom språket kommer barnet inn i fellesskapet med andre mennesker og lærer om verden og seg selv.

Dersom språk skal læres, må det brukes, og de voksne må lytte. Skal språket utvikles, må barna føle at det er nyttig for dem. De må være i et språklig samspill med andre barn og voksne.

Barn som utvikler et godt språk i tidlig alder trekker fordeler av denne kunnskapen resten av livet. Morsmålet er viktig for opplevelse av egen identitet og mestring på mange områder. Et godt utviklet morsmål er en grunnleggende forutsetning for den videre språklige utviklingen, også når det gjelder skriftspråk og leseforståelse.

Målsetting

Våre barnehager skal skape et språkstimulerende miljø for alle barn.

Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes 2016-2020

Arbeid med språk

Barnehagelærere med lang erfaring vektlegger arbeid med språk mer. Jo mer erfaring barnehagelærerne har fra arbeid i barnehage, desto større vekt legger de på språklig kompetanse og kommunikasjon, språk og tekst i det pedagogiske arbeidet med barna.

Utdanningsspeilet 2016, s. 22

Eva Tøndel i Lensvik barnehage, forteller om hvordan de kan jobbe med Språkutvikling i småbarnsavdelingen:

Det er snart klart for formiddagsmat, og alle barna sitter rundt bordet. Blant dem sitter ei jente på ett år, som har sin tredje uke i barnehagen. Oppstarten har gått bra, og hun virker trygg og tilfreds med å være her. Hun babler, men har enda ikke produsert ord selv. Hun har tatt et godt tak i fatet sitt, og løfter det over hodet.

- Voksen: «Er du sulten?»
- Jenta svarer ved å banke fatet ned i bordet.
- Voksen: «Nå skal du få en brødkive.... Hva vil du ha på brødkiva, Kari?»
- Jenta blir stille og ser på den voksne.
- Voksen: «Vil du ha LEVERPOSTEI på brødkiva?» (holder opp boksen med leverpostei).
- Ingen reaksjon
- Voksen: «Vil du ha KAVIAR på brødkiva di?» (peker på kaviartuben).
- Fortsatt ingen reaksjon
- Den voksne fortsetter å navngi ulike pålegg, mens hun holder dem opp for å tydeliggjøre hva hun mener. Jenta viser fortsatt ingen reaksjon, men vi ser at hun følger nøye med.
- Voksen: «Vil du ha LEVERPOSTEI på brødkiva? Det vet jeg at du liker»
- Jenta hyler og slår fatet mot bordet igjen.
- Voksen: «Da skal jeg smøre leverpostei på brødkiva di»
- Jenta smiler og roper litt til, før hun begynner å spise.

I et språkstimulerende miljø kan det å snakke i telefonen være en fin øvelse! – selv med en håpløst gammeldags telefon!

Et barn forteller:

Ein gong va æ uvenner med mamma. D hende sæ d! Vi krangla om ballong og ponni. Så sa æ unnskyld!

Fokusområdet *Språkutvikling i en lokal kontekst*

I praksishistorien ovenfor ser vi hvor bevisst de ansatte i barnehage jobber med barnas språk. Selv om den voksne innerst inne vet hvilket pålegg Kari ønsker seg, fortsetter hun å løfte opp og navngi ulike påleggssorter. Dette er med på å utvide Karis ordforråd i en trygg ramme.

De fleste av personalet i barnehagene i Agdenes sier at det legges til rette for et språkstimulerende miljø for alle barn. Men, som vi ser av svarene fra egenrevisningen i juni, er det flere som mener at dette kan det jobbes mer med. Det er positivt at de ansatte innser at de har behov for å jobbe mer med dette fokusområdet.

BARNAS LEK OG LÆRING	1	2	3	4	5
Personalet legger til rette for et språkstimulerende miljø for alle barn		5 %	19 %	47 %	29 %

Satsingen på *Språkløypa* er et av flere tiltak som våre barnehager anvender for å forebygge og avdekke språkvansker på et tidlig stadium. *Språkløypa* er et barnehagebasert kompetanseutviklingsprogram. Det betyr at alle ansatte er med på utviklingsarbeidet, uansett om de er barnehagelærere, fagarbeidere eller assistenter. Sammen reflekterer de over egen praksis sett i lys av forskning og teori på området. Slik finner de felles og gode løsninger, tilpasset sin barnehage, sin barnegruppe og det enkelte barn. I omtrent ett og et halvt år har vi brukt *Språkløypa* og de ansatte er svært fornøyd med det forskningsbaserte utviklingsprogrammet.

Språk og begrep vil fortsatt være høyt prioritert i barnehagene våre. *Språkløypa* og annet støttemateriell vil bli brukt strategisk. I tillegg vil det gjennom implementering av ny rammeplan, bli satt fokus språk. «Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk» heter det i ny rammeplan, under beskrivelsene av barnehagens formål og innhold.

Barnehagene i Agdenes skal fortsatt jobbe for, og bli enda bedre på, å skape språkstimulerende miljø for alle barn – da vi vet at dette er samfunnsøkonomisk på sikt.

Anne og jeg sitter ved bordet og legger puslespill. Eli kommer, stiller seg ved benken og sier: "Bann". Hun ser på meg og sier det en gang til. Jeg skjønner at hun vil ha noe og sier: "Vil du ha vann?" Hun fortsetter å si bann. Hun kommer og tar hånda mi og tar meg med bort til skapet. Jeg tar ut en kopp og spør om hun vil ha vann! Hun ser ikke helt fornøyd ut, og sier bann en gang til. Da ser jeg at det ligger bananer på benken, så spør jeg: "Vil du ha banan?" Eli smiler og nikker med hodet!

Tidlig og tilpasset innsats

Beskrivelse av fokusområdet

Tidlig og tilpasset innsats er lovfestet og gjelder oppfølging av barnet på flere områder. FNs konvensjon om barnets rettigheter, artikkel 3 sier at «Ved alle handlinger som berører barn, (...)skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.»

I Barnehagelovas formålsparagraf heter det blant annet at: «(...)Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.» I § 2 beskrives barnehagens innhold og det er underforstått at individuell tilpasning er nødvendig i en virksomhet som verdsetter barndommens egenverdi og alle barn skal kunne nyttiggjøre seg det tilbudet som gis (fjerde ledd).

I Rammeplanen for barnehagen, som er en forskrift til loven, står det: «Barnehagen må tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø, uansett alder, kjønn, funksjonsnivå, sosial og kulturell bakgrunn. Dette betyr at omsorgen og aktivitetstilbudet må tilpasses hvert enkelt barn og den aktuelle barnegruppen (1.4.)» Videre heter det: «Barnehagen har et særlig ansvar for å forebygge vansker og å oppdage barn med særskilte behov. For disse barna kan det være aktuelt å gi et spesielt tilrettelagt tilbud. Tilretteleggingen kan gjelde både sosiale, pedagogiske og/eller fysiske forhold i barnehagen.(1.9.)»

Utdanningssystemet skal gi alle barn de samme mulighetene til å skaffe seg ferdigheter, kunnskaper og holdninger som er viktige for å kunne leve et godt liv og bli aktive samfunnsdeltakere. Utdanningssystemet skal tidligst mulig hjelpe, stimulere, veilede og motivere den enkelte til å strekke seg lengst mulig for å realisere sitt læringspotensial, - uavhengig av den bakgrunn de har.¹

Forskning² viser at tidlig innsats og forebygging i barnehagen gir store samfunnsøkonomiske gevinster og virker sosialt utjevne på sikt. Jo tidligere innsats, dess bedre for barna. Utsatte barn har svært godt av å være i barnehagen. Det viser seg at barnet får utviklet bedre sosiale ferdigheter som er viktig i kampen mot mobbing. Tidlig innsats i språkopplæringen forebygger lese-/skrivevansker. Personalets kompetanse viser seg å være den største enkeltstående faktoren for å oppnå høy kvalitet i barnehagen. I rammeplanen heter det: «Hvordan personalet møter barns uttrykk gjennom kropp, språk, følelser og sosiale relasjoner har betydning for deres læring (...)Personalet i barnehagen må ha et aktivt forhold til barns læringsprosesser (2.3.)»

Førende lov og regelverk er gjennomsyret av kravet til tidlig og tilpasset innsats i norske barnehager. I tillegg favner kravet vidt. Tidlig og tilpasset innsats kreves i forhold til barnets evner i relasjonsbygging og samspill med andre barn; læring av sosial kompetanse, å kunne inngå vennskap, forebygge mobbing. Tidlig innsats skal rettes inn mot barnets evne til kommunikasjon og språk, samt evnen til å leke. Lek er den grunnleggende aktiviteten i barndommen. Gjennom lek lærer barnet, opplever motivasjon, mestring, samhold og glede.

Målsetting

Våre barnehager skal gi hvert enkelt barn utviklingsmuligheter ut i fra sitt eget ståsted.

Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes 2016-2020

3 prosent av barna får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen.

Barnehageloven § 19 a slår fast at barn under opplæringspliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp dersom de har særlige behov for det. Dette gjelder uavhengig av om de går i barnehage (...)

Jo bedre kontakten mellom foreldre og pedagogisk personale er, desto mer positivt opplever barnet barnehagen viser en dansk undersøkelse blant styreere og foreldre. Videre viser undersøkelsen at foreldre ønsker mer veiledning fra personalet enn det de mottar, blant annet når det gjelder skoleforberedelser, språkutvikling og sosiale relasjoner (...)

Utdanningsspeilet 2017

Spesialpedagog Gerdine Selbekk forteller hvordan de gjennomfører prinsippet om *Tidlig og tilpasset innsats* i barnehagene de to barnehagene i Agdenes:

I barnehagen har vi fokus på tidlig innsats både for enkeltbarn, men også som gruppetiltak.

Barnehagebaserte utviklingsarbeid, gjør oss bedre rustet til å jobbe forebyggende og til å oppdage og avhjelpe der behovet er. I 2016/2017 har vi hatt fokus på språk og språkstimulering gjennom utviklingsarbeid "Språkløyper". Valg av litteratur, leseteknikker og barns initiativ og medvirkning i leseaktiviteter var viktige utgangspunkt for refleksjon og planlegging av pedagogisk arbeid i personalgruppa. I etterkant ser vi et personale som er mer bevisst sin rolle som god språkmodell og tilrettelegger av et godt og utviklende språkmiljø for alle barn.

Ved å ha fokus på språk og språkstimulering ble vi også bedre til å ha fokus på enkeltbarnets behov og interesser, og på den måten jobber målrettet og konkret ut fra enkeltbarnets ståsted. Forebygging vil være et viktig element i barnehagens arbeid med tidlig og tilpasset innsats.

I førskolegruppa har vi satt i gang et prosjekt om vennskap. Sammen med barna funderer vi på hva vennskap er, hvordan vi kan beholde venner, få nye venner og hvordan vi kan unngå at noen ikke får være med i lek. Vi snakker om mobbing, hvordan det kan være å bli utestengt og hva vi kan gjøre for å passe på at alle har det bra i barnehagen. Barn i førskolealder lærer gjennom aktivt deltakelse. Den pedagogiske tilretteleggingen i slikt arbeid preges derfor av at barna selv er sentrale bidragsytere. Ulike oppgaver som krever samarbeid, og der alle er viktige bidragsytere vil få stor plass i denne arbeidsformen.

For enkelte barn kan det i korte eller lengre perioder være nødvendig med ekstra oppfølging ut over det vi kan få til i det ordinære barnehagetilbudet. Tett foreldresamarbeid, observasjoner, tiltak og kartlegginger gjort i barnehagen er et godt grunnlag i tilfeller der det er hensiktsmessig å involvere andre faggrupper, og der vi sammen jobber for en trygg, utviklende og stimulerende hverdag for barnet.

Rolf er innlagt på barnehagens sykehus, han har vondt i halsen.
Det måles feber og han får plaster på hånda, men da sier han:
"Det e vondt i halsen æ har, da treng itj æ plaster på handa!"

Ina sier: "Han må ha teppe på, så han ikke fryser, han kan itj bli kald."

Barna finner ut at han må ha medisin, slik at han kan bli frisk. Bente assistent tar barna på alvor og finner fram rosiner, som er medisin denne dagen!

Fokusområdet *Tidlig og Tilpasset Innsats i en lokal kontekst*

Som vi ser av praksishistorien ovenfor har personalet en bred tilnærming i sitt arbeid med barna for å avdekke utfordringer på et tidlig tidspunkt og å sette inn gode tiltak.

I egenvurderingene fra juni svarer de ansatte i barnehagene på spørsmålet om de legger til rette for at alle barn skal få utnyttet sitt lærings- og utviklingspotensial fullt ut. Men, 30 % mener de sannsynligvis at de kan bli enda bedre. Det betyr at dette er en kontinuerlig jobb, slik at de ansatte kan føle seg trygge på at de setter inn riktige tiltak.

BARNAS LEK OG LÆRING	1	2	3	4	5
Personalet legger til rette for at alle barn får utnyttet sitt lærings- og utviklingspotensial fullt ut			30 %	45 %	25 %

På grunn av at tidlig innsats er et nasjonalt satsingsområde, som vi må bli bedre på, samt endringene i barnehageloven som skal ivareta dette, ble det i høst ansatt en spesialpedagog i 40 % stilling i barnehagene våre. Slik vil vi heretter ha spisset kompetanse nær de ansatte, som kan bistå og skolere kollegaene sine. Arbeidet med å tilrettelegge for barn med spesielle behov kan være vanskelig. Selv om vi har ansatt en egen spesialpedagog, vil noe ligge utenfor fagfeltet hos de ansatte i barnehagen. Da søker de gjerne bistand hos helsesøster eller Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

PPT har både system- og individrettede arbeidsoppgaver. De skal hjelpe barn med behov for særskilt tilrettelegging. Videre skal de bidra til at alle får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PPT skal også gjøre barnehagene i stand til selv å tilrettelegge for barn med særskilte behov.

Agdenes ble en del av Orkdal PPT i 2015. Barnehagene våre har hittil hatt en fast representant fra PPT, noe de har vært svært tilfreds med. De ansatte har opparbeidet et tillitsforhold til representanten, som gjør at de rådfører seg om både små og store utfordringer på et tidlig stadium. Slik unngår vi at barn blir «hengende etter,» der det er mulig med enkle, avbøtende tiltak. PPT starter ikke utredning av barn uten at foreldrene er involverte og har gitt sin godkjenning.

Det kreves gjerne et tverrfaglig samarbeid for å komme tidlig inn og gi tilpasset hjelp. Utfordringene barnet har kan være sammensatte slik at flere faginstanser må bidra. Andre ganger kan det være noen av barnets familiemedlemmer, som er årsaken til barnets vansker. Da må kanskje hele familien få hjelp til å håndtere vanskene. Komplekse forhold gjør at barnehagepersonalet må samarbeide med flere samtidig, for eksempel: PPT, helsesøster, barnevern, psykiatrien, StatPed osv.

I Syden er det strand og sjø!

Det er en nasjonal erkjennelse at det er mye å hente på et tettere samarbeid mellom hjelpeinstansene. Agdenes kommune har i samarbeid med Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) utarbeidet en interaktiv modell som skal være til hjelp i det tverrfaglige og forebyggende arbeidet. Modellen skal bidra til at både brukere og profesjonelle enkelt finner informasjon og hjelp. Prosjektet som førte fram til modellen i vår, var det helsesøster Siv Kristin Selbæk og barnehagestyrer Torill Leinhardt som sto bak, med støtte fra Bufdir. Parallelt som modellen tok form, ble det laget en plan for implementeringen av den, også den støttet av Bufdir. Det er et mål at modellen blir godt kjent hos alle brukere og ansatte i løpet av 2018.

I tillegg til den tverrfaglige interaktive modellen, deltar Agdenes i et tverrfaglig utviklingsarbeid i regi av KS (kommunesektorens organisasjon), sammen med de andre kommunene i nye Orkland; *God samhandling for barn og unge med psykiske vansker og rusmiddelproblem*. Hensikten er å øke lokal kompetanse gjennom læringsnettverk og bidra til tettere samarbeid.

Som skissert ovenfor mener vi at ved hjelp av kompetente ansatte og samarbeid med andre faginstanser, er barnehagene våre med på å gi hvert enkelt barn utviklingsmuligheter ut i fra sitt eget ståsted.

Nasjonale endringer som vil påvirke barnehagene

Fra høsten 2017 vil flere områder påvirke hverdagen til barn, foreldre og ansatte i barnehagene våre:

Endringer i barnehageloven

I Prop. 103 L (2015–2016) ble det varslet endringer i barnehageloven. Endringene berører bl.a. regelverket om spesialpedagogisk hjelp. Rettighetene til spesialpedagogisk hjelp har hittil vært underlagt opplæringsloven. Som et ledd i regjeringens satsing på tidlig og tilpasset hjelp flyttes retten til spesialpedagogisk hjelp for førskolebarn, til barnehageloven – hvor den også hører mer hjemme.

Formålet med endringene i loven er å sikre tidlig innsats og gi kommunene en tilretteleggingsplikt for førskolebarn med nedsatt funksjonsevne. Loven pålegger samtidig PPT å bistå barnehagene med kompetanse- og organisasjonsutvikling. Mange av oppgavene er nye for barnehagene og støtten fra PPT vil være avgjørende. Barnehagene i Agdenes har allerede et tett og konstruktivt samarbeid med Orkdal Agdenes PPT, men støtten til organisasjonsutvikling vil sannsynligvis bli en ny og positiv erfaring.

I Stortingsmelding (21): Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, som kom i mars 2017, vies store deler av kapittel 5 (*Tidlig ute og tett på – forutsetninger for læring*), til barnehagene. Her løftes barnehagen fram som en svært viktig arena for å gi barn hjelp i de første leveårene (for eksempel med språk eller selvregulering), slik kan man minimere risikoen for å utvikle lære- og sosiale vansker senere i livet. Nesten alle barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, mottar hjelpen nettopp i barnehagen. God overgang mellom barnehage og skole fremheves også som et vesentlig tiltak i målsettingen om tidlig og tilpasset innsats.

Ny rammeplan

Den nye rammeplanen trådte i kraft 1.august 2017. Det er forskjeller i barnehagetilbudet i Norge, og det gjør at en del barn ikke får den oppfølgingen de trenger, noe som særlig går utover de mest sårbare barna. Den nye rammeplanen er tydeligere på barnehagens forpliktelser, ansvar og roller. Tydeligheten sier en del om hva personalet skal gjøre for at barna skal trives og utvikle seg. Det blir også lettere for foreldrene å vite hva de kan forvente av barnehagen.

For eksempel blir det tydeligere at personalet skal forebygge og stoppe utestenging og mobbing. Foreldre skal kunne forvente samme oppfølging uavhengig av hvilken barnehage barnet går i.

Den nye rammeplanen bygger videre på den norske barnehagetradisjonen der leken har en sentral plass. Den tar samtidig hensyn til at barnehagehverdagen har endret seg. Blant annet har andelen blant minoritetsspråklige barn som går i barnehage økt, og fremtidens barnehager skal være inkluderende. Mer systematisk arbeid med mangfold, språk og vennskap i barnehagen kan hjelpe alle barn til å delta i leken og få gode opplevelser.

Med den nye rammeplanen blir også arbeidet med de yngste barna styrket. I dag går 80 prosent av alle norske ett- og toåringer i barnehagen. Nå blir det gitt overordnede føringer for hvordan barnehagen i samarbeid med foreldrene skal legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Det er en stor overgang både for barn og foreldre når barnet går fra å være hjemme med foreldrene til å tilbringe mesteparten av sin våkne tid med andre voksne og barn. Foreldre skal kunne forvente at personalet har gode rutiner og setter av nok tid til tett oppfølging i starten. Barnehagene i Agdenes har allerede gode oppstarts-rutiner, men disse kan videreutvikles i tråd med ny rammeplan.

Den nye rammeplanen skal også bidra til at de eldste barna får en god overgang til skolen. I dag mangler én av fire norske barnehager rutiner for å sikre dette. Barnehagene i Agdenes har en egen plan for overgangen mellom barnehage og skole, noe vi ser er svært fruktbart. Både barna og personalet knytter tettere bånd og det gjør overgangen tryggere. De eldste barna får muligheten til å glede seg til å begynne på skolen.

Selve rammeplanen har innledningsvis et kapittel om barnehagens verdigrunnlag. Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter (barnekonvensjonen). Verdigrunnlaget skal:

møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Det avsluttende kapittelet i rammeplanen beskriver sju fagområder som barnehagen skal jobbe med.

Barnehagene i Agdenes vil bruke barnehageåret 2017-2018 til å implementere ny rammeplanen. En del av implementeringen vil foregå sammen med andre. Kommunene i nye Orkland har innledet et samarbeid med Kjell Åge Gotvassli, professor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning. Her skal de pedagogiske lederne i barnehagene gis verktøy til å lede utviklingsarbeidet. Også i regionsamarbeidet Orkdal/Øy vil implementering av ny rammeplan være hovedsatsing på barnehageområdet.

Det blir litt krangling om hvem som skal ha de ulike dukkene i barnehagene. De har blitt ganske personlige disse dukkene, for noen av dem har fått navn. Noen innspill fra pedagogisk leder hjelper ikke på situasjonen, så pedagogen sier: *“Denne dukka er så skitten, jeg tror vi må vaske den.”* Situasjonen blir snudd og alle vil bade dukkene sine, det gnikkes og gnukkes i såpevann. Etter hvert som dukkene blir tørket og kledd på, forslår pedagogisk leder at de som vil kan få vaske føttene sine. Og det vil alle sammen, de sitter pent og venter på tur, for det er plass til bare to i gangen i vaskefatet. Til slutt gnikker og gnur vi føttene tørre og lakker neglene med ulike farger neglelakk.

Avslutning og konklusjon

Forskning viser at barn som går i barnehager av høy kvalitet har bedre språklig, kognitiv og sosial utvikling. Det er de ansattes kompetanse og evne til å skaffe seg relasjoner til barna, som avgjør om barnehagen er av god eller dårlig kvalitet. Barn som får tidlig og tilpasset hjelp fra kompetente ansatte, vil ha større sjanse for å fullføre utdanningsløpet og skaffe seg et yrke.

Regjeringen har foreslått, og arbeider for, en styrking av pedagognormen. En bemanningsnorm kan bidra til å sikre nok kompetente voksne i barnehagen. I Agdenes har vi hittil hatt god tilfang av barnehagelærere. På sikt vil det sannsynligvis bli vanskeligere å skaffe kvalifiserte ansatte, om en ser til trenden andre steder i landet. I høst fikk vi utarbeidet og vedtatt en *Kompetanseplan for ansatte i barnehagene i Agdenes*. Den er tenkt å være et tiltak for å sikre rekruttering og kvalitet, gjennom å øke kompetansen hos de ansatte, uansett stilling og bakgrunn.

Evalueringen av fokusområdene våre ovenfor, viser at de ansatte i barnehagene allerede har høy bevissthet om egen mulighet til å utgjøre en forskjell hos enkeltbarnet. Under alle områdene sier de ansatte at det jobbes godt. Dette til tross, sier noen av dem at det innenfor *Språkutvikling* og *Tidlig og tilpasset innsats*, er behov for mer trykk eller mer kompetanse. Dette må vi ta på alvor og få kartlagt hva de ønsker mer av. Uansett vil utviklingsarbeidet på begge områdene gå videre, og kanskje vil det avhjelpe i seg selv.

Sentralt i utviklingsarbeidet er styrer og de pedagogiske lederne i barnehagene. De skal lede den barnehagebaserte kompetansehevingen som alle ansatte er en del av. Evalueringen som ble gjennomført i juni hadde spørsmål som gikk på ledelsens evne til støtte, veilede, stille krav og legge til rette for organisasjonsutvikling.

De ansattes vurdering av *lederrollen* viser at de opplever denne som svært god. Styrerne og lederne oppfattes som gode til å støtte og stille tydelige krav, noe som medfører trygge arbeidsmiljø og høy grad av jobbtillfredshet.

I vurderingene av *barnehagen som lærende organisasjon* kan det være et utviklingspotensial, på grunn av større spredning i svarene. Det er imidlertid sentralt å få rede på hva de ansatte mener når de svarer slik. Har de den samme for-forståelsen av påstandene i evalueringsskjemaet? Mener de at fenomenene forekommer i liten grad, eller er kvaliteten på det som gjøres for dårlig? Eller er det manglende kompetanse som kan være årsaken til lav skåre til påstandene? Når dette avdekkes vil en kunne jobbe mer systematisk for å bedre situasjonen.

LEDERROLLEN	1	2	3	4	5
Barnehagens ledelse sikrer at kartlegginger brukes systematisk som grunnlag for videreutvikling av barnet			15 %	55 %	30 %
Barnehagens styrer stiller tydelige krav, kombinert med støtte til personalet				24 %	76 %
Barnehagens styrer stiller tydelige krav til barnas lek-, språk- og utviklingsmiljø				33 %	67 %
BARNEHAGEN SOM LÆRENDE ORG.	1	2	3	4	5
Det er godt samarbeid og åpenhet for refleksjon og deling av kunnskap i barnehagen			19 %	33 %	52 %
Personalet samarbeider om barnas utvikling og læring			19 %	33 %	47 %
Administrativt nivå i kommunen bidrar med god(styrings)informasjon			38 %	52 %	9 %
Administrativt nivå i kommunen veileder og støtter i utviklingsarbeidet		5 %	30 %	45 %	20 %

Denne *Kvalitetsrapporten* er en del av barnehageeiers kvalitetssystem, og må ses i sammenheng med *Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes(2016-2020)* – som skal sikre at lov- og regelverk følges og si noe om den kvaliteten barnehagene våre skal ha.

I denne kvalitetsrapporten for barnehagene i Agdenes er det redegjort for tilstanden innenfor fokusområdene *Lek*, *Sosial kompetanse*, *Språkutvikling* samt *Tilpasset og tidlig innsats*. Det er forsøkt vist med ulike indikatorer at førskolebarna i Agdenes har et kvalitativt godt tilbud i barnehagene, fullt på høyden, og i tråd med nasjonale standarder. Forhåpentligvis vil dette føre til positiv utvikling og lykkelige og gode læringsforhold for barna, slik at de blir samfunnsborgere.

Kilder

Foreldreundersøkelsen i barnehage 2016 (Udir): <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/foreldreundersokelsen-i-barnehage/>

Kvalitetsplan for barnehagene i Agdenes (2016 – 2020)

[https://www.agdenes.kommune.no/cpclass/run/cpesa62/file.php/def/16003580d16003581o591b0b/kvalitetsplan-for-barnehagene-i-agdenes-2020.pdf](https://www.agdenes.kommune.no/cpclass/run/cpesa62/file.php/def/16003580d16003581o591b0b/kvalitetsplan-for-barnehagene-i-agdenes-2016-2020.pdf)

Prop. 103 L (2015–2016) Endringer i barnehageloven og opplæringslova (spesialpedagogisk hjelp, kortere ventetid for barnehageplass m.m.): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-103-l-20152016/id2483304/>

Rammeplan for barnehage: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan>

Stortingsmelding (21): *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen:*

<https://www.regjeringen.no/contentassets/71c018d2f5ee4f7da7df44a6aae265bc/no/pdfs/stm201620170021000dddpdfs.pdf>

Utdanningsspeilet 2017: <http://utdanningsspeilet.udir.no/2017/>

